

Krisztusban elrejtett élet

Máté 6,1-6

Szentháromság ünnepe utáni 16. vasárnap

1953. szeptember 20.

A mai ige a képmutatásról szól. Elmélkedjünk mi is arról.

1. Nézzük először, hogy mi a képmutatás oka.

a) Nem minden képmutató csaló, vagy ahogyan az írás mondja: báránybőrbe bújt ragadozó farkas. Az eredeti szövegben is például olyan szó jelzi a képmutatót, amely a világi görög nyelvben színészt jelent. A színész is tulajdonképpen képmutató, mert a színpadon nem annak mutatja magát, aki a szürke valóságban, de azért senki sem tartja csalónak, hiszen „szerepet” játszik. Ugyanígy van olyan keresztyén képmutató is, aki nem akar csalni, de színész, aki keresztyén szerepet játszik. Szeretne Isten gyermeke lenni, de szeretné a keresztyénséget minél olcsóbban megúszni. Meg akarja takarítani a megtérés és az újjászületés szülési fájdalmait. Belső megújulás nélkül szeretne új ember lenni. Magára ölti tehát a keresztyén élet külső kellékeit, elkezd jótegykedni, imádkozik, bizonyosságot tesz, böjtöl. Olyan, mint mikor a színész felöltözik jelmezébe a jelenés előtt. Lehet, hogy - amint mondani szokás - kitűnően maszkírozza magát. Élethűen játszik. Úgy mozog, úgy beszél, úgy tesz-vesz, mint a hívő keresztyén, mindez azonban csak szerep nála, mellyel tapsot szeretne aratni a néző közönségtől.

b) Míg a keresztyén képmutatók egyik csoportja azért lett képmutató, mert az ember szeretne keresztyén lenni, egy másik csoportját az viszi erre az útra, hogy az ember szeretne keresztyén maradni. Keresztyénnek lenni ugyanis nem könnyű. Megtérés nélkül nincs új élet. De keresztyénnek maradni sem könnyű. Senki sem tud megmaradni a keresztyénségben, akinél az egyszeri, nagy döntő megtérést nem követi a mindennapi megtérés. Enélkül elveszíti a keresztyénségünk az élmény hímporát, megmerevedik, olyanná lesz, mint a kiüresedett kagylóhéj. Isten kegyelméért érzett hála boldog lerovása helyett adófizetési teher lesz a felebaráti pontossággal teljesítendő kötelesség az imádság. Aki a keresztyén életnek ezt a kihülését, megmerevedését, elgépiesedését észreveszi magán, sokszor akarja ezt a válságot is olcsón megúszni. Meg akarja takarítani a mindennapi megtérést, s így ahelyett, hogy az élet gyökereihez szállana alá, az élet külső megnyilvánulásait akarja konzerválni s elkezd gyakorolni a keresztyén cselekedeteket keresztyén lélek nélkül. Így lesz képmutatóvá.

c) Van azután a képmutatóknak egy harmadik csoportja is. Ezek azért lesznek képmutatók, mert az ember szeretne az embereknek tetszeni. Így születik meg az a pózoló keresztyénség, melyet Jézus rajzol meg a hegyi beszédben.

Mások is ésszerűsítették a szegények segítését azzal, hogy bizonyos napokra, s bizonyos órára korlátozták az alamizsnák kiosztását. Néha azt is megtették, hogy megfújatták a kürtöket jeladásul a koldusoknak, hogy jöjjenek, mert kezdődik az adományok szétosztása..., ezek azonban mindig kürtöltettek, jó hosszan fújatták, s nem a szegényeket akarták ezzel összecsődíteni, hanem nézőközönséget akartak toborozni jótékonyági kegyeskedésük számára.

Mikor pedig a zsinagógában elérkezett a perselygyűjtés ideje az istentiszteleten, mások is megcsinálták, hogy előre kikészítették maguknak a perselybe tenni szándékolt összeget, s mielőtt odaért volna a persely, megnézték, hogy tényleg annyit készítettek-e ki, mint amennyit akartak..., ezek azonban azt csinálták, hogy balkezükben tartották az előkészített adományt, s mikor elkezdődött a perselyezés, jobb kezükben feltűnően átszámolták a balban tartott összeget, hogy mindenki lássa, mit vetnek a perselybe.

Mások is megtartották reggel, délben és este az előírt imádságokat. Mikor elérkezett a szent idő, s az nem otthon találta őket, akkor félrehúzódtak valami csendes helyre, s ott végezték el könyörgésüket..., ezek azonban akárhol érte őket az imádság rendelt ideje, ott nyomban, sőt keresve a minél nagyobb nyilvánosságot, elkezdtek imádkozni az utca forgatagában, vagy az embertömegben, hogy lássák az emberek, milyen kegyesek ők.

Ezek már tudatos képmutatók, az emberek hiszékenységére építő csalók.

2. Nézzük most már, mi a képmutatás következménye.

Nincs képmutatás következmények nélkül. Kétszer is mondja Jézus a felolvasott igében: „Bizony mondom néktek: elvették jutalmukat”. Mi ez a jutalom? Előbb tetszelgés önmaga szerepében, majd dicséret az emberektől, de azután? Ez az azután az, amire különösen kell figyelnünk.

Mi lesz a képmutatás következménye annak az életében, aki, mint keresztyén színész a „hívő” szerepét játssza? Úgy jár majd, mint az a színész, aki annyira beleélte magát a szerepébe, hogy akkor is tovább játszik, amikor már vége van az előadásnak. Nem veti le a jelmezét, hanem az utcán is úgy jár, mint a színpadon, talán királyi koronával a fején és bíborpalásstal a vállán, vagy angyal szárnyakkal fehér köntösben, ha épp angyalszerepet játszott. A járókelők nem fogják királynak, vagy angyalnak tartani, hanem hóbortos ripacsnak, s kinevetik őt. Egyszer azután kihozza valami a sodrából, kiesik a szerepből, lehull a jelmez és előbukik a királyi köntös alól a szürkén, nyomorult ember, az angyal szárnyak alól az ördögien bűnös.

Mi lesz a képmutatás következménye, „jutalma” azoknak az életében, akik a hit lemorzsolódása ellen a külszín gondos megőrzésével akarnak harcolni, s akik, ha már nem sikerül nekik keresztyénnek lenni, legalább szeretnének annak látszani?

Az embereket nem lehet tartósan félrevezetni. Van valami különös érzékük, amellyel meg tudják állapítani, hogy mi van szívből és mi csak színből. Előbb-utóbb eljön a kiábrándulás, s akkor elkezdik kerülni őket, mint akiknél csak a kegyességnek látszata van még, de megtagadják annak erejét (II. Tim. 3,5).

Ugyanez lesz a jutalma, csak még botrányosabban a tudatosan csaló képmutatóknak. A kegyes csaló nemcsak maga leplezi le önmagát, nemcsak az emberek rántják le róla a kegyes álarcot, hanem maga az Ördög is gondoskodik erről. Neki ugyanis nyert csata minden képmutatásra vezetés, de hatalmasabb diadal minden képmutató leleplezése. Ezzel mindig egy sereg, Krisztus felé meginduló lelket megállít az útjában. Épp ezért gondoskodik a leleplezés minél nagyobb nyilvánosságáról is. Neki nem elég a leleplezés. Neki botrány kell. Meg is csinálja.

Nem tudja a képmutató sem magát, sem az embereket, de legkevésbé az Istent becsapni. Akármily ügyesen keverte is össze a képmutató a gonosz lényeket, és a jó látszatot, ama napon, mikor meg kell állanunk Isten ítélő széke előtt, szétválik a keverék és elhangzik a rettenetes szó: Sohasem ismertelek titeket (Máté 7,23).

3. A helyzet azonban nem reménytelen. Az ige beszél arról is, hogy mi a képmutatás orvossága.

Mindenekelőtt az, hogy meg kell térnünk. Először egyszer, azután minden nap. Ezt nem lehet megtakarítani. Enélkül minden további orvosság sem használna semmit. Aki azonban ezen a ponton engedelmes, annak a mai lecke azt tanácsolja, gondoljon sokszor arra, hogy „A te Atyád titkon néz”. A keresztyén élet Isten jelenlétében, Isten szeme előtt folyó élet. Tulajdonképpen minden élet így folyik le, a különbség csak az, hogy a hitetlen nem akar tudni erről a kényelmetlen titkos ellenőrzésről, a hívő pedig tudatosan vállalja. Mindig szem előtt vagyok. Annak a szeme előtt, aki a szívet vizsgálja, s aki előtt a legtisztább cselekedeteket is értéktelenné teszi a tisztátalan szív, a tisztátalan mellékszempontok.

Azt is lelkünkre köti az ige: Ne törődj azzal, hogy mit szólnak hozzá az emberek, az legyen számodra a döntő, hogy Jézus mit szól hozzá! Ne emberek dicséretét keresd, hanem Tőle várd a hűség jutalmát!

A fő orvosság azonban az elrejtőző élet. Az új élet ugyanis tudatos bűnbánatban és tudatalatti szentségben nyilvánul meg. Felebaráti szeretetedet ne kiabáld ki! Egyik írásmagyarázó a mai igéhez egyszer ezt a megjegyzést

fűzte: A kotlós mindig kikiabálja, mikor tojással ajándékozza meg az embert. El is veszi a jutalmát. Hangos kotkodácsolására elősiet a gazdaasszony és elveszi tőle a tojást. Még magad előtt is rejtse el jótékonyágodat! A vallási öntetszalgésből a vallásos képmutatásig igen rövid lépés van. Egy angol író ezt mondotta: „Ne írd be a kiadási könyvedbe, amit a szegényeknek adsz! Másüvé írják be!”

Imádságos életed súlypontja is legyen a titkos kamrádban, az Istennel való áldott egyedüllét.

Nem ellenkezik-e azonban mindez a hívő élet nyilvánosságára vonatkozó parancsokkal, a hitünkkel való bizonyoságtétel, a szeretetben való példaadás kötelezettségével, s a közös imádkozásnak adott nagy ígéretekkel? Nem! A keresztyén élet nyilvánossága tény, de nem szándék, munkaeszköz, de nem cél. A hívő ember olyan, mint a szentjánosbogárka. Jelentéktelen, semmi feltűnő dísszel nem rendelkező, szürke kis bogár. Neki sincs esze ágában sem, hogy pompázzék az emberek előtt és elkápráztassa őket. De mikor leszáll az est, elkezd magától világítani. Bokrok mélyéből, levelek sűrűjéből, füvek erdejéből egyszerre kigyulladnak apró lámpáskáik, s olyan lesz a sötét föld, mintha egy darab csillagos ég szállt volna le ide.

Légy a Krisztus szentjánosbogárkája, életed legyen Krisztusban elrejtett, de Krisztus által világító élet! Ámen